

Kuulutaja
15.01.2016

Sulev Nõmmiku emakeeleks oli huumor

Marvi Taggo

11. jaanuaril saanuks legendaarne lavastaja ja näitleja Sulev Nõmmik 85aastaseks. Omal ajal pidasid mõned kriitikud Nõmmiku telefilme ja saateid lamedaks, maestro ise vastas sellistele süüdistustele: „Mida nõmedam, seda parem.“

Nõmmiku naljades polnud tegelikult grammigi valet. Estonia esitenor Kalju Karask, Nõmmiku lavapartner ja kolleeg: „Sellest on vähem räägitud: Nõmmik tegi palju koostööd operaatoritega. Üks nendest oli teleoperaator Kalju Jõekalda, kellega nad pidevalt koos arutasid. Tavaliselt käib telefilmi alguses suur tseremoonia, kuhu kaamera panna jne. Nõmmikul pikka juttu ei olnud, sest kõik oli Jõekaldaga ammu selgeks räägitud. Ka näiteks filmi „Mehed ei nuta“ stsenaarium oli meil ammu koos läbi võetud ja kõik paigas. Sõitsime võtteplatsile - Lauter, Pärn, Normet ja kõik, kes seal kaastegevad olid. Ja äkki ütleb Nõmmik hoopis midagi muud, mida stsenaariumis üldse polnud. Ta ei rääkinud, miks ta seda teeb, aga ma taipasin, et tol ajal väga tähtis Glavlit (tsensuur nõukogude ajal) oli ju oma templi stsenaariumile peale löönud ja Nõmmik pidi improviseerima.“

Elukutse: tunda inimesi

Erinevalt lavast tuleb filmis mängida väga väikeste vahenditega. Endel Pärn on öelnud: „Ega Nõmmik rääkinud muud kui et mida loomulikum, seda parem.“

Sama kinnitas ka Kalju Karask. „Näiteks Endel Pärn pidi filmis sööma, “ meenutas ta. „Nõmmik küsis, mida Pärn kõige parema meelega sööb, mis talle maitseb. Pärnale maitseid kotletid ja Nõmmik lasi kohe kotlette tuua. Ja Pärnal oli suu kogu aeg kotlette täis. See oli tema lemmiktegevus, kotlette süüa!“ naeris Karask.

„Nõmmikul oli peas igasuguseid veidraid mõtteid. Ükskord näitasin talle igasuguseid ujumistrikke. Nõmmik oli kaldal ja naeris. Aga ta sai sellest idee ja „Mehed ei nuta“ kasutas selle kohe ära, pannes mind filmis ujuma.“ „Mehed ei nuta“ ja „Siin me oleme“ on saanud kultusfilmideks. Aga rahva mälust pole kusagile kadunud ka Värdis või Uduvere Ärni, või siis koos Ervin Abeliga mängitud sketšid.

Sulev Nõmmik on rahvale tuntud kui naljamees, kelle „emakeel“ oli huumor. Karikaturisti ja šarzhimeistri Hugo Hiibuse sõnul pruukis niisugustel meestel nagu Baskin, Järvet, Abel või Nõmmik ainult lavale minna, kui publik juba naeris. Sest eeltöö oli juba ära tehtud.

Ja naljameestel polnud ka midagi selle vastu, kui vaataja lahkus kontserdilt või etenduselt hea tujuga.

Sulev Nõmmik oli rahvale tuntud kui naljamees, aga samas oli ta üks kõige tõsisemaid lavastajaid. Oma koduteatri Estonia näitlejate eest kandis ta alati hoolt. Ta katsetas noori ja rakendas teatrinäitlejaid ka oma telelavastustes.

Nõmmiku käest küsiti, kas ta tunneb inimesi. „Loomulikult ei tunne ma neid. Kuid minu elukutse - näitejuht - on tunda inimesi,“ vastas Nõmmik. Helgi Sallo ütles, et Sulev Nõmmik oli lavastaja, kellega oli kerge ja raske. „Ta andis sulle suuna kätte ja saatis su teotsani, andis ruumi ja lasi ise edasi teha. Ta ei siblinud niisama nina all, et tee nii ja nii...“

1971. aastal, kui Nõmmik lavastas „Mees La Manchast“ Georg Otsaga peaosas, olid nad Otsaga nii erinevad. „Sulev seda ei peljanud,“ ütles Helgi Sallo. „Ots võinuks ju Nõmmikut mitte kuulata ja teha oma rolli ise valmis. Aga ta kuulas! Ma nägin, kuidas Nõmmik laskus piltlikult põlvedele, rääkis suurmeistriga nagu lapsega. Ja kuidas Ots lavastajat tähelepanelikult kuulas!“

Mitu Nõmmikut

Ka Estonia endine koloratuursopran Anu Kaal on kogenud Sulev Nõmmiku lavastajakätt. „Sulevil oli ideid ja alati oma nägemus, aga ta ei surunud ennast peale,“ on Kaal meenutanud. „Nõmmik oli napsi- ja naljamees ning seejuures ka väga haavatav inimene, kui kriitika ei olnud tema suhtes abistav, vaid materdas, nagu see tihti kipub olema. Sulev Nõmmik tegi kõike südamega ja püüdis ikka kõige paremat.“

Sulev Nõmmikule anti Estonias tööraamat juba 15aastasena, ametinimetuseks mimansiartist ehk näitlejate keeles „antiikmööbel“. Oma esimest ametit tutvustas Nõmmik oma 60. juubelil nii: „Seisin laval seitsmendas reas, vasakult teine ja hoidsin kepi otsas Hiina laternat.“ Sooritanud Hiina laternaga oma esimese „kandva“ rolli, usaldati noorele artistile järgmises juba palju tähtsam ülesanne - kandlemängija roll balletis „Kalevipoeg“. Nõmmiku kolmas roll oli juba midagi muud - Senka operetis „Rahutu õnn“.

Teatud mõttes rahustas see Nõmmiku maha. Ta on öelnud: „Operett tõi juurde

rõõmsameelsust. Balletikool ajas selja sirgeks, film õpetas sekundi väärtust ja estraad tõi tagasiside.“

Nõmmiku esimene iseseisev lavastus oli „Muhulaste imelikud juhtumised“.

Sulev Nõmmik oli Väino Areni klassivend. „Sulev oli balletikoolis minu klassivend ja väga hea sõber,“ rääkis Aren. „Ta tutvustas mind operetiga ja viis kokku Vello Viisimaaga. Esinesime Velloga raadios põllumeeste saates ja laulsime seal koos kupleesid. Esinesin ka Nõmmiku lavastatud estraadikontsertidel ja televisioonisaadetes. Niisugust meest nagu Nõmmik kahjuks enam pole. Aga vajadus tema järele kasvab minu arust iga aastaga.“

Ajaloolisest aspektist võetuna on väga olulised Nõmmiku kontsertide ja etenduste salvestused, mida telesalves on õnneks päris palju. Seda võib võtta ka kui Sulev Nõmmiku tõsist missiooni - need saated on elav jälg paljudest Estonia lauljatestnäitlejatest.

Sulev Nõmmiku abikaasa Aili Nõmmik töötab praegugi Tallinna Draamateatris publiku garderoobis. On rahul ja õnnelik - ta saab olla jätkuvalt teatrimuusa teenistuses.

Sulev Nõmmiku tütre Tiia Mai Nõmmiku nime kohtab sageli filmitiitrites - ta tõlgib neid. Tiina Mai tõlkekeel on väga hinnatud ja tänatud, teda peetakse üheks selle ala paremaks Eestis.